

Bragesnak på nettet

N.F.S. Grundtvig digitaliseres

Grundtvig bliver digital. I 2009 er arbejdet med en digital kommenteret udgave igangsat, hvilket over en årrække vil gøre alle Grundtvigs trykte tekster tilgængelige via www. For brugeren vil den moderne teknologi give nye muligheder for at tilegne sig Grundtvigs forfatterskab.

Af Michael Schelde

Med Grundtvig i bagagen

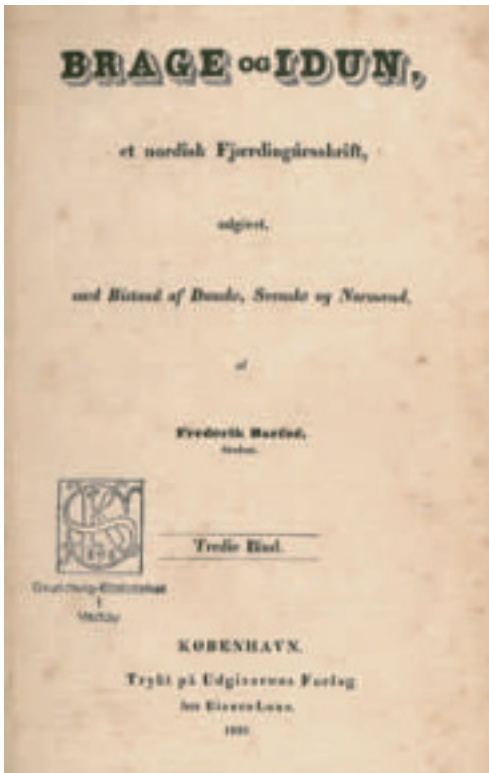
Grundtvig har gennem mere end 200 år været en central del af den danske kulturarv – og vil fortsat være det. Hvem kan forestille sig en gudstjeneste uden en Grundtvig-salme? Hvilken lærer har ikke det levende ord eller den levende vekselvirkning mellem lærer og elev med i sin pædagogiske tænkning? Og kan vi tænke en kirke uden den faktiske menigheds liv med dåb, nadver og trosbekendelse? Grundtvigs virkningshistorie står vi således i dag midt i. I skole, kirke, foreningsliv og politik. Med digitaliseringen vil alle få direkte adgang til de mange skrifter, der har dannet baggrund for Grundtvigs centrale placering i vores kulturarv.

Grundtvig kræver gigabytes

Grundtvig har et omfattende forfatterskab bag sig. Han var aktivt skrivende i perioden fra 1804 til 1872, og forfatterskabet breder sig ud på en række forskellige felter – fx oversættelser af oldengelske og oldislandske myter og fortællinger, verdenshistorie, skole- og pædagogiske skrifter, prædikener

Michael Schelde er centerleder for Grundtvig Centeret.

Tidskriftet Brage og Idun, hvor Grundtvig i 1840 udgav artiklen "Jødernes Valgbarhed til det Danske Folkeraad". Heri støtter han jødernes netop opnåede valgbarhed, da "Jøderne ... kan blive hvert Land til uberegneligt Gavn, da de overalt, hvor de har "Borger-Ret," bemægtiger sig Borger-Aanden, og vide godt at ramme Statens Bedste som deres Eget".

og opbyggelige tekster. Mest kendt er hans mange salmer – i et antal på ca. 1500 – hvoraf 282 er med i den danske salmebog. Grundtvig bragte selv 1471 titler i trykken med et omfang på ca. 24.000 sider. Derudover vil den digitale udgave af Grundtvig rumme enkelte skrifter, der er udgivet efter hans død. Med den digitale udgave bliver en række tekster, der ikke har været udgivet siden 1. udgaven, nu tilgængelige for alle.

Grundtvig – nu med koder

Gennem de seneste år er der blevet fastlagt standarder for kodning og præsentation af digitale tekster via forskellige medier. Det betyder, at en simpel scanning af Grundtvigs tekster samtidig beriger teksten med en række koder, der så at sige gør det muligt at "oversætte" den

“

Både for forskeren og den alment interesserede vil der derfor åbne sig nye vinduer i relation til Grundtvigs forfatterskab med udgangspunkt i den digitale formidlingsform.

”

oprindelige gotiske skrift til en læsbar tekst med latinske bogstaver. Teksterne bliver dermed ikke bundet til et bestemt medie, fx visning på skærm, men vil kunne tilpasses de forskellige medieplatforme, der eksisterer i dag eller i fremtiden. I første omgang vil teksterne blive tilgængelige via www.

2009 er reserveret til scanning og den digitale opmærkning af de skrifter, Grundtvig selv bragte i trykken. Dette arbejde er igangsat og forventes afsluttet primo 2010. I 2010 vil en række af de scannede tekster blive tilgængelige digitalt som kopier af de originale tekster. Skrifterne vil således fremstå, som læseren ser dem i en tilsvarende bog med samme tekst.

Fra og med ultimo 2010 vil brugeren på www.grundtvigcenteret.dk få adgang til Grundtvigs skrifter, efterhånden som de bliver klar med de filologiske rettelselser og historiske kommentarer. I de efterfølgende år vil teksterne blive udgivet og kommenteret i et omfang svarende til ca. 5.000 sider hvert fjerde år. Teksterne vil blive udgivet kronologisk.

Fra analog til digital læsning

Grundtvigs tekster er bogstaveligt talt blevet til over flere generationer, både set kronologisk – Grundtvig var skrivende i 68 år – og mentalt. De afspejler erfaringer helt tilbage fra begyndelsen af det 18. århundrede med Englandskrigen og statsbankerotten og frem til tiden efter demokratiets indførelse og de politiske kampe, det affødte. Netop dette historiske spand og de mange personlige erfaringer og mødesteder gør det vanskeligt at forstå det omfattende forfatterskab. Hvor godt kender vi i dag præsterne I.P. Mynster og H.G. Clausen, der var Grundtvigs modstandere i forbindelse med udgivelsen af *Kierkens Gienmæle*? Eller fx sæbemester J. Madsen og skomagermester L.C. Aborre, der begge i 1831 ansøgte om at få Grundtvig som præst?

Den digitale udgave vil understøtte læseren i form af en række tilgængelige resurser. Den digitale udgave vil således blive udbygget med en række resursefiler såsom et biografisk leksikon, indledende kommentarer til de enkelte værker og dertil i mindre grad punktkommentering. Alt sammen med det formål at fremme brugerens mulighed for at forstå teksterne og den kontekst, de i samtiden indgik i.

The Media is the Message

Mediet er budskabet og former forståelsen, lyder det fra medieforskere. Det vil også et stykke ad vejen være gældende for den digitale Grundtvig udgave. De teknologiske muligheder for fx at søge særlige udtryk eller ord og begreber på tværs af hele forfatterskabet vil således give nye spændende indsigter, fremme nye forskningsprojekter og kaste nyt lys på virkningshistorien. Tæst *Universal-Historisk*, *Christelige Anskuelse*, *Gåde*, *Folkelig Vidskab* eller *Dannelse og Duelighed* i søgefeltet, og nye mulige sammenhænge vil tone frem på skærmen. Både for forskeren og den alment interesserede vil der derfor åbne sig nye vinduer i relation til Grundtvigs forfatterskab med udgangspunkt i den digitale formidlingsform. For forskeren handler det om at kunne håndtere langt større informationsmængde end tidligere. I de tidligere analoge

Fakta

Grundtvig Centeret

Grundtvig Centeret er oprettet den 1. januar 2009 og har fået ansvaret for at forestå arbejdet med den nye digitale udgave af Grundtvigs tekster. Centeret har dels til huse på Det Teologiske Fakultet i Århus og på Vartov i København. Opgaven med den digitale og kommenterede udgave er henlagt til Vartov, mens forskningen er tilknyttet AU.

Medlemmerne af centerets bestyrelse er MF Marianne Jelved (formand), MF Britta Schall Holberg, direktør Niels Boserup og professor Ove Korsgaard.

Grundtvig Centeret ser den skitserede opgave som en national opgave, hvorfor centeret ønsker at støtte nye forskningsinitiativer landet rundt. Der er således nedsat et fagkyndigt udvalg med medlemmer fra KU, SDU, CBS, AU og Lunds Universitet.

Klik ind på www.grundtvigcenteret.dk og læs mere om centerets arbejde. Her vil du også kunne finde links til eksisterende digitale Grundtvig-tekster. Tilmeld dig samtidig vort nyhedsbrev, som giver løbende information om aktiviteterne i og omkring Grundtvig Centeret. Det gælder også informationer om støtte til forskningsprojekter.

“

Vi skal stille nye spørgsmål til Grundtvig med udgangspunkt i såvel tidens aktuelle problemstillinger som forskningens nye indsigter.

”

udgaver af Grundtvigs værker har ovennævnte søgning været ganske umulig grundet tidsforbruget. Fremover vil det kunne klares på et øjeblik. For den almene bruger vil der blandt andet blive mulighed for at kunne vælge forskellige indgange til teksterne. Brugerens særlige interesse for fx salmerne, de pædagogiske skrifter, myter og sagn vil kunne indfries gennem valg af forskellige genremæssige indgange til det omfattende forfatterskab. Alt sammen vil det styrke indsigten i Grundtvigs verden, samtidig med at en ny Grundtvig vil tone frem med udgangspunkt i det nye medie.

Forskning og formidling

Som ovenstående viser, så er der med den digitale udgave en meget tæt kobling mellem den nyeste teknologi og de mere klassiske eksper-tiser i form af filologiske og teologiske kompetencer. Styrken i Grundtvig-udgivelsen er netop den tætte kobling mellem den digitale udgivelse af Grundtvigs skrifter og den dertil knyttede forskning og formidling.

Hvordan vil brugeren opleve dette?

- Den nyvundne tilgængelighed vil blive understøttet af ny forskning
- Brugerens tekstlæsning vil samtidig være et incitament for forskningen i form af, at læseren afkræver Grundtvig svar på nye spørgsmål
- Digitalisering og dens særegne form vil åbne for nye og anderledes forskningsprojekter
- Forskning og formidling vil – i forlængelse af skrifternes tilgængelighed – fremme den aktuelle debat, såvel den politiske som den historiske, pædagogiske og teologiske vil indgå i forskningen og give rum for at stille nye spørgsmål til Grundtvig og hans tekster

Ved formidling vil vi have fokus på de forskellige aktører og brugere med rod i Grundtvigs brede forfatterskab inden for kirke og kristendom, skole og pædagogik og folk og folkelighed. Det vil ske gennem konferencer, udgivelser og andre events og gerne i samarbejde med andre aktører.

Spørgsmål til Grundtvig anno 2009

Nutiden rummer mange aktuelle og relevante spørgsmål til Grundtvig. Den digitale udgave af Grundtvigs skrifter giver som nævnt nye muligheder for at fremme en nutidig anvendelse af teksterne. Med dette lader vi teksterne komme til os, men samtidig er det, som ovennævnte spørgsmål viser, nødvendigt, at vi kommer til teksterne. Vi skal stille nye spørgsmål til Grundtvig med udgangspunkt i såvel tidens aktuelle problemstillinger som forskningens nye indsigter. Hermed vil vi kunne aftvinge Grundtvig nye svar på vores spørgsmål: Hvad siger Grundtvig om kvindefrigørelsen? Vil Grundtvig kunne kaste nyt lys over globaliseringen?

Hvordan vil Grundtvig udlægge det moderne religions- og kultur-møde? Hvad med velfærdssamfundet? Hvad betyder det at være dansk? Disse og en mængde andre spørgsmål skal medvirke til at nyfortolke Grundtvig og dermed aktualisere ham og hans forfatterskab.

I 1815 udgav Grundtvig i Europa, Frankrig og Napoleon det første udkast til en universalhistorie, hvor Danmark har en fremtrædende rolle. Danskerne – det sande hjertefolk – fremhæver Grundtvig, har netop en følelse for sandhed med kærlighed i sin sande betydning.

